

KIHUN JULKAISUSARJA NRO 78

Koronavirustartunnat urheiluseuroissa

Valtonen M., Raussi V., Pesonen E., Lehto J., Mjösund K. & Ihalainen J.

KIHUn julkaisusarja, nro 78

Copyright © Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus KIHU, 2020

ISBN 978-952-7290-22-4 (verkkojulkaisu)

ISSN 2489-8317 (verkkojulkaisu)

Kaikki oikeudet pidätetään. Tämän julkaisun tai sen osan jäljentäminen ilman tekijän kirjallista lupaa painamalla, monistamalla, äänittämällä tai muulla tavoin on tekijänoikeuslain mukaisesti kielletty.

Jyväskylä 2020

Johdanto

COVID-19 pandemia on vaikuttanut monen urheilijan elämään. Liikkumis- ja kokoontumisrajoitukset ovat hidastaneet koronaviruksen leviämistä. Samaan aikaan rajoitukset ovat hankaloittaneet kilpa- ja huippu-urheilun toimintaa. Pandemian aikana on opittu paljon sekä koronaviruksesta että sen tartuntareiteistä. Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) ja Terveystieteiden tutkimuskeskus (THL) raportoivat, että kansallisesti tartunnan lähteen jäljitys oli tämän aineiston keruun aikana (viikko 44) onnistunut noin 60–65 % tapauksista, kun raportin kirjoitushetkellä (viikko 47) saatiin tartuntalähde selvitettyä noin puolessa tapauksista. Yleisesti ottaen yli puolet (55 %) jäljitetyistä tartunnoista on tapahtunut samassa taloudessa asuvilla ja yksityiselämän sosiaalisissa tilanteissa. Työpaikkojen osuus tartunnan lähteenä on myös huomattava ja niiden määrä on syksyn 2020 aikana noussut. Tartuntoja on STM:n ja THL:n raportin mukaan tapahtunut myös harrastustoiminnassa. Harrastustoiminta (johon kuuluvat myös muut kuin liikuntaharrastukset) tartunnan lähteenä on raportoitu viikosta 43 lähtien ja tartuntojen prosentuaalinen osuus kaikista tartunnoista on ollut 5–10 %. Esimerkiksi viikolla 44 (9.11.–15.11.) harrastustoiminnasta saatujen tartuntojen osuus oli noin 5 % kaikista tartunnoista. THL:n raportin mukaan suurin osa joukkoaltistumisista on tapahtunut oppilaitoksissa ja vapaa-ajan harrastuksissa. Syksyn 2020 aikana noin 30 % kaikista tartunnoista on havaittu jo karanteenissa olevilla henkilöillä. Tarkempaa tietoa jatkotartuntojen osalta THL on raportoinut varhaiskasvatuksesta ja peruskoulusta, jossa altistuneista tartunnan on saanut varhaiskasvatuksessa 1,4 % ja peruskoulussa 1,1 % altistuneista silloin, kun altistaja on lapsi tai oppilas ja vastaavasti 2,0 % ja 4,2 % silloin, kun altistaja on ollut aikuinen. On hyvä huomioida, että tieto altistumisista ja jatkotartunnoista täydentyy jatkuvasti.

Kilpa- ja Huippu-urheilun tutkimuskeskuksen johtamassa selvityksessä tavoitteena oli tarkastella, kuinka yleisiä altistumistilanteet ja niistä johtuneet karanteenit urheilun seuratoiminnassa ovat ja kuinka paljon koronatartuntoja ja altistumisiin liittyviä jatkotartuntoja on urheiluseurojen tiedossa. Selvitys toteutettiin kyselyn avulla, jossa kartoitettiin urheiluseuroissa tiedossa olevia tartunta- ja altistumistilanteiden määrää sekä tilanteita, joissa altistuminen on mahdollisesti tapahtunut. Selvityksen tarkoituksena oli myös yrittää kuvata, eroavatko urheilulajit koronaviruksen leviämiskäytännön suhteen. Tarkastelun kohteena olivat yksilö- ja joukkuelajien väliset erot sekä ulko- ja sisälajien väliset erot altistumistilanteiden ja jatkotartuntojen esiintyvyydessä. COVID-19 tartuntatapausten ilmaantuvuutta tarkasteltiin myös eri ikäryhmissä (lapset, juniorit, aikuiset) ja harrastetasoissa (kilpa ja harraste). Lisäksi selvityksessä tarkasteltiin koronatapauksien esiintyvyyttä urheiluseuroissa sairaanhoitopiirialueittain sekä seuroissa toteutettuja ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä liittyen viruksen leviämiseen. Selvityksellä pyrittiin saamaan paras mahdollinen kokonaiskuva koronaviruksen leviämisestä suomalaisessa urheilussa nopealla aikataululla. Tämä tieto voi auttaa kohdentamaan ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä urheilun seuratoiminnassa.

Menetelmät

Selvityksessä käytetty verkkopohjainen Webropol-kysely lähetettiin kiireellisenä noin 8000 suomalaiselle urheiluseuralle 22.10.2020. urheiluseuroja pyydettiin vastaamaan mahdollisimman pikaisesti, mielellään viikon sisällä kyselyn lähettämistä. Tähän raporttiin otettiin mukaan seurat, jotka vastasivat kyselyyn 3.11.2020 mennessä eli 12 päivän sisällä kyselyn lähettämistä.

Kyselyssä urheiluseuralta kysyttiin ensin urheilulaji, seuran nimi sekä seuran toimihenkilö- ja urheilijamäärä. Tämän jälkeen vastattiin seuraaviin kysymyksiin vaihtoehtoina kyllä tai ei:

”Onko seurassa ilmennyt joukkueen/harjoitusryhmän karanteeniin johtaneita koronavirustartuntoja?”

”Onko seuran urheilijoita asetettu karanteeniin URHEILUSSA tapahtuneen koronavirustartunnan takia?”

Kyllä jompaankumpaan tai molempiin kysymyksiin vastanneet ohjattiin jatkokysymyksiin. Vastausvaihtoehtona ”ei” molempiin kysymyksiin vastanneiden kysely päättyi jälkimmäiseen kysymykseen.

Jatkokysymyksissä kysyttiin altistuneen tai tartunnan saaneen ryhmän/joukkueen tarkempia tietoja (esim. sukupuoli ja ikä), altistumistilannetta, altistumis- tai tartunta-aikaa, karanteeniin asetettujen henkilöiden määrää sekä tehtävää seurassa, mahdollisia tiedossa olevia jatkotartuntoja, tartuntojen määrää tartuntaryypäässä (vain jatkotartuntoja ilmoittaneilta seuroilta) sekä käytössä olleita tartuntoja ehkäiseviä toimenpiteitä.

Vastaukset vietiin ensin Webropolista Exceliin. Kaikkien vastaajien urheilijamäärät ja toimihenkilömäärät laskettiin yhteen. Vastaukset, joissa urheilija- ja/tai toimihenkilömäärä oli arvioitu, muokattiin vastaamaan arvion lähintä mahdollista arvoa tai arviohaarukan keskiarvoa (esim. noin 20 = 20, 20 - 30 = 25, en osaa sanoa = 0). Tämä arvio saattaa jonkin verran vaikuttaa raportissa esitettyihin tuloksiin. Lajit, joissa oli raportoitu altistuminen ja/tai tartunta, lajiteltiin erillisiin lajitaulukoihin ja altistumisen ja/tai tartunnan raportoineet seurat vielä erilliseen taulukkoon.

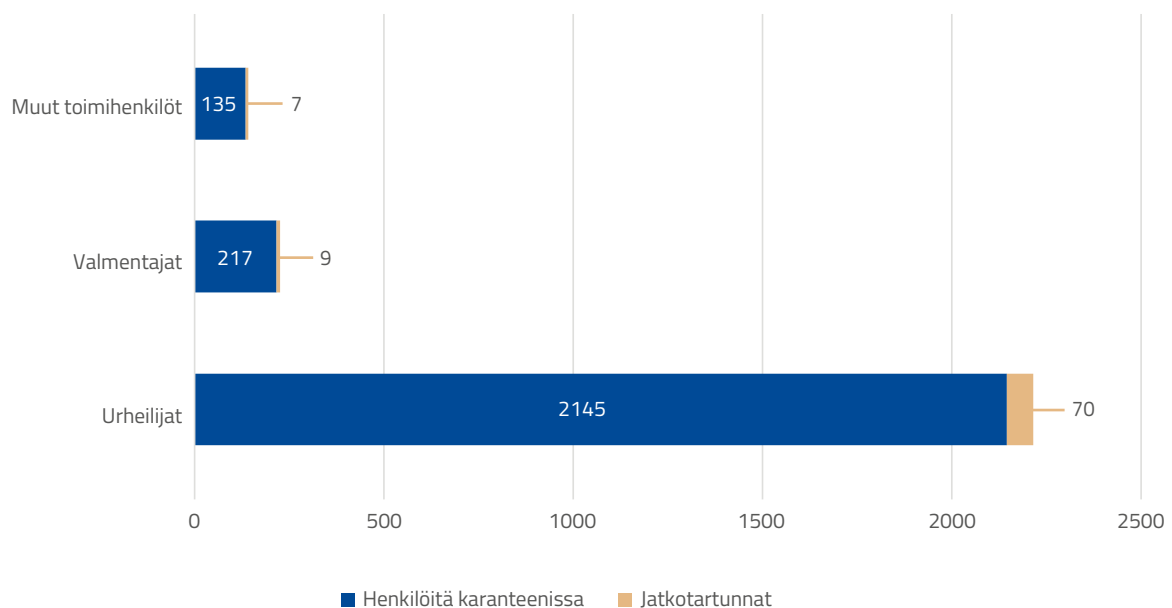
Vastaukset (5kpl), joissa saman seuran eri toimihenkilö vastasi saman seuran ja saman ryhmän tai joukkueen osalta, sekä vastaukset, joista lajia tai muita vastaajan tunnistamisen kannalta oleellisia tietoja ei ollut saatavilla, poistettiin. Mikäli vastaaja ei ollut raportoinut ryhmän/joukkueen ikäluokkaa, sukupuolta tai muita tietoja eikä niitä voinut vastauksesta varmasti muuten päätellä, jätettiin kohdat tyhjiksi. Vastaukset, jotka olivat raportoineet joko urheilijoita, toimihenkilöitä tai valmentajia asetetuksi karanteeniin, mutta eivät olleet tarkentaneet henkilöiden määriä, asetettiin henkilömääräksi kyseistä henkilöluokkaa kohden yksi. Lajikohtaisia tarkasteluja varten kamppailulajit, voimistelulajit ja joukkue- ja taitoluistelulajit yhdistettiin omiksi lajikokonaisuuksiksi.

Kilpailutoiminnaksi määriteltiin tässä raportissa kansainvälisen tason, SM-tason, 1. divisioonan ja oman toimintansa kilpailutoiminnaksi määritelleet joukkueet tai harjoitusryhmät. Muut altistuneet joukkueet tai harjoitusryhmät määriteltiin harrastetoiminnaksi. Tarkasteltaessa jatkotartuntoja eri ikäryhmissä luokiteltiin alle 12-vuotiaat lapsiksi, 12–20-vuotiaat nuoriksi ja yli 20-vuotiaat aikuisiksi.

Tulokset

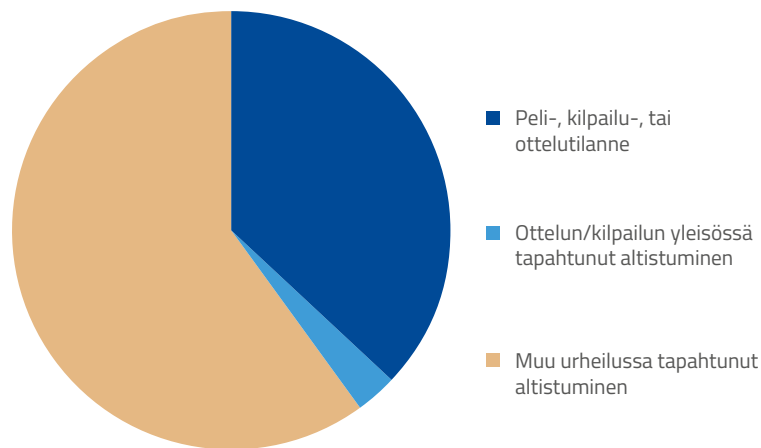
Kaiken kaikkiaan kyselyyn vastanneita urheiluseuroja oli 3567. Lopulta 6 vastausta poistettiin päällekkäisyyksien tai puuttuvien tietojen vuoksi. Kyselyyn vastanneissa seuroissa urheilijoita raportoitiin olevan yhteensä 637 800 ja toimihenkilöitä 60 000. Koska seuroissa urheilevien määrät olivat arvioita, esitetään seuraavat tulokset prosenttiosuuksina seuroista. Yhteensä 155 (4,4 %) vastanneessa seurassa oli asetettu urheilijoita tai muita toimihenkilöitä karanteeniin (eristykseen) seurassa ilmenneen koronavirustartunnan tai urheilussa tapahtuneen altistuksen vuoksi. Joukkueen tai harjoitusryhmän sisällä todetun tartunnan takia urheilijoita tai muita toimihenkilöitä karanteeniin (eristykseen) oli asetettu 115 seurasta (3,3 %). Urheilussa tapahtuneen koronavirusaltistuksen takia urheilijoita tai muita toimihenkilöitä oli asetettu karanteeniin 117 seurasta (3,3 %). Kaiken kaikkiaan 2145 urheilijaa, 217 valmentajaa ja 135 muuta toimihenkilöä on ollut karanteenissa. Yhteensä jatkotartunnan olivat saaneet 70 urheilijaa, 9 valmentajaa ja 7 muuta toimihenkilöä (Kuvio 1).

Kuvio 1. Karanteenimäärät altistumisen ja/tai tartunnan raportoineissa seuroissa ja jatkotartuntamäärät jatkotartuntoja raportoineissa seuroissa.

Tarkasteltaessa altistumistilanteita havaittiin, että 37 % altistumisista tapahtui peli-, kilpailu-, tai otte- lutilanteessa. Yleisössä oli tapahtunut altistumisia vain 3 % tapauksista. Vastausvaihtoehdoista eniten vastattiin kohtaan "Muu urheilussa tapahtunut altistus", joka selitti 60 % altistumisista. Vastauksista kävi ilmi, että yleisin altistumistilanne oli urheilujoukkueen tai -ryhmän harjoitukset (Kuvio 2). Vastaus- vaihtoehdosta "Muu urheilussa tapahtunut altistus" raportoitiin myös yksittäisiä altistumisia kilpailu- matkoilla, ruokailutilanteissa, pukukopeissa ja urheilijoiden lähipiirin kautta.

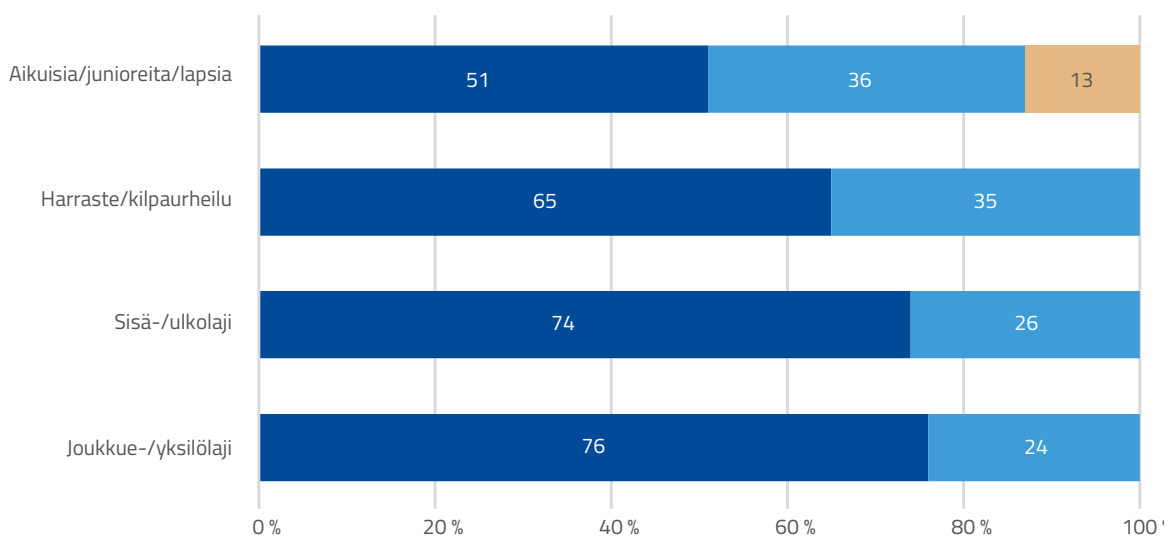
Kuvio 2. karanteenitoimenpiteet altistumisen ja/tai tartunnan raportoineissa seuroissa.

Karanteeniin asetetuista urheilijoista 3,3 %, valmentajista 4,1 % ja muista toimihenkilöistä 5,2 % sai jatkotartunnan. Kaiken kaikkiaan koronavirusinfektioille urheilussa altistuneilla 3,4 %:lla havaittiin jatkotartuntoja.

Eri urheilulajeja vertaillen havaittiin, että karanteenitoimenpiteisiin joutuneista joukkueista tai harjoitusryhmistä 76 % oli joukkuelajin ja 24 % yksilölajin edustajia. Lisäksi ilmeni, että altistuneista tai tartunnan saaneista 74 % oli sisälajien ja loput 26 % ulkolajien edustajia. Ikäjakaumaa tarkastellessa havaittiin, että vastanneiden joukosta 51 % karanteenitoimenpiteisiin joutuneista joukkueista tai harjoitusryhmistä oli aikuisten, 36 % junioreiden (12—20-vuotiaat) ja 13 % lasten (alle 12-vuotiaat) joukkueita tai ryhmiä. Lisäksi havaittiin, että 65 % karanteenitoimenpiteisiin joutuneista joukkueista tai harjoitusryhmistä oli kansallisen tason, korkeintaan 2. divisioonan joukkueita tai piirikunnallisen tason yksilölajien edustajia ja 35 % puolestaan kilpaurheilun joukkueita, harjoitusryhmiä tai yksilölajien edustajia (Kuvio 3). Aikuisten urheilutoiminnassa kolmannes kaikista karanteenitoimenpiteistä todettiin kilpaurheilun parissa (Kuvio 4).

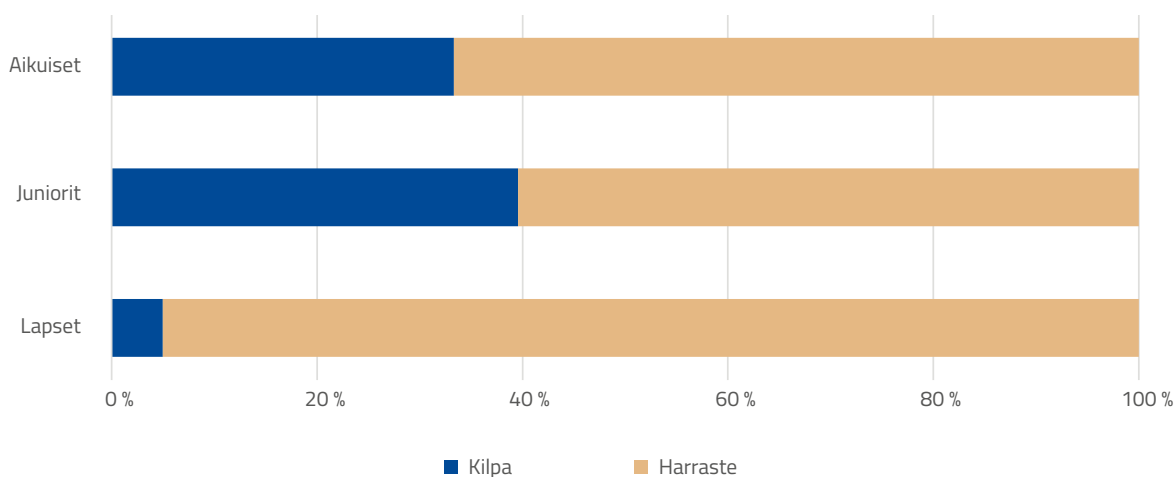
Kuvio 3. Suhteelliset osuudet karanteenitoimenpiteiden jakautumisesta altistumisen tai tartunnan raportoineiden seurojen kesken.

Karanteenin aikana jatkotartuntoja todenneet vastaajat olivat 93 % joukkuelajeissa ja vain 7 % yksilölajeista. Jatkotartunnoista 87 % oli sisälajien edustajilla. Ikäjakaumaa tarkasteltaessa havaittiin, että yli puolet jatkotartunnoista todettiin olevan aikuisilla (53 %), noin neljännes junioreilla (27 %) ja 20 % lapsilla. Jatkotartuntojen määrä suhteelliset osuudet eivät eronneet kilpa- ja harrasturheilun välillä.

Tarkastellessa karanteenitoimenpiteitä ikäluokittain havaittiin kaikissa ikäluokissa harrastusurheilussa enemmän karanteeniin johtaneita altistumisia tai tartuntoja kuin kilpaurheilussa (Kuvio 4). 12 – 20-vuotiaiden juniori-ikäluokassa havaittiin suhteessa eniten karanteenitoimenpiteisiin johtaneita tilanteita kilpaurheilun parissa. Lasten kilpaurheilussa karanteeniin johtaneita tilanteita oli hyvin vähän. Tarkasteltaessa jatkotartuntoja eri ikäluokissa lapsilla jatkotartuntoja havaittiin 2,8 % (10/356), junioreilla 2,8 % (30/1081) ja aikuisilla 4,6 % (46/999) urheilussa altistuneista. Altistuneista 61 henkilön ikäluokkaa ei pystytty määrittämään.

Kuvio 4. Karanteenitoimenpiteiden suhteellinen jakautuminen harrastus- ja kilpailutoiminnan välillä ikäluokittain.

Ennaltaehkäisevät toimenpiteet

Kyselyn avulla selvitettiin myös seuroissa toteutettuja koronaviruksen leviämistä ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä. Vastaukset ennaltaehkäisevistä toimenpiteistä kerättiin urheilujoukkueista tai -ryhmistä, joissa oli tapahtunut tartunta tai altistuminen. Kuvioista 5 on nähtävillä, että lähes kaikki raportoivat pitäneensä oireettomuutta ehtona harjoituksille (92 %) ja tehostaneensa käsihygieniaa (85 %). Useimmat vastaajat mainitsivat tehostetun käsihygienian tarkoittavan muun muassa käsien pesua ennen ja jälkeen harjoitusten sekä käsidesien asettamista harjoitustiloihin. Myös pukuhuoneiden käytön välttäminen/kieltäminen (43 %), oireisten jäsenten testaus (39 %) ja kasvomaskien käyttäminen (37 %) olivat yleisiä toimenpiteitä vastaajien keskuudessa. Yleisintä maskin käyttäminen oli kilpailumatkoilla, mutta osa raportoi urheilijoidensa käyttävän maskia myös ennen ja jälkeen harjoitusten erityisesti yleisissä tiloissa liikkussa. Joissakin ryhmissä esimerkiksi valmentajat ovat pitäneet maskeja päällä koko harjoitusten ajan. Lisäksi 41 % vastanneista raportoi käyttävänsä myös muita ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä, kuten esimerkiksi turvaväleistä huolehtiminen, pukuhuoneiden sekä harjoitustilojen ja -välineiden tehostettu desinfiointi ja eri harjoitusryhmien välisten kontaktien välttäminen. Osa on myös kieltänyt ylimääräisiä henkilöitä kuten vanhempia tulemasta seuraamaan harjoituksia ja kilpailuja ja ohjeistanut urheilijoita välttämään riskejä urheilun ulkopuolisessa elämässä.

Kuvio 5. Käytetyt ehkäisytoimenpiteet altistumisen ja/tai tartunnan raportoineissa seuroissa.

Urheilussa tapahtuneet tartunnat tai altistumiset sairaanhoitopiirialueittain

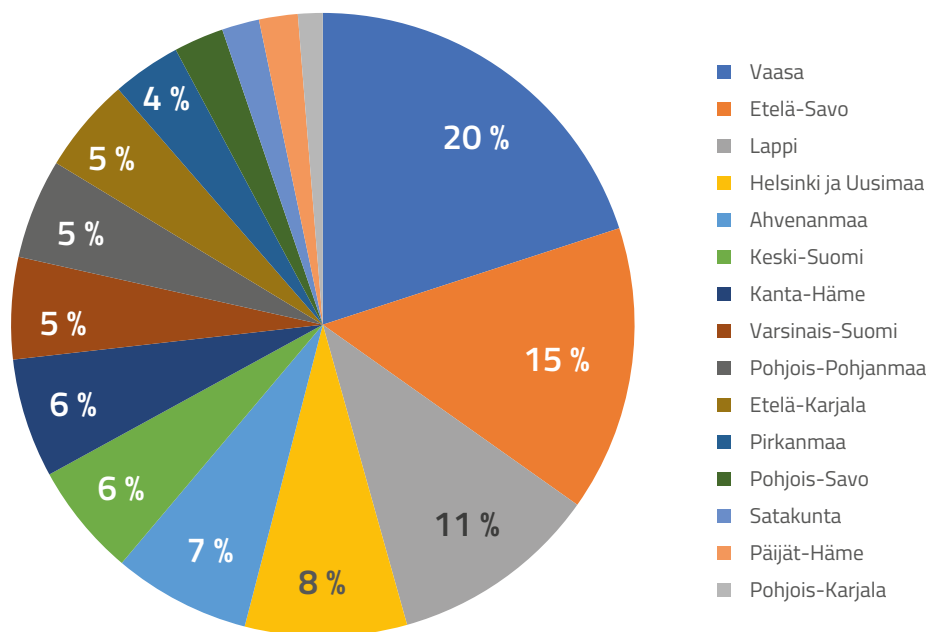
Tarkasteltaessa urheiluseuroissa tapahtuneiden altistumisten tai tartuntojen sijaintia, havaittiin, että 43 % tapauksista oli Helsingin ja Uudenmaan (HUS) sairaanhoitopiirialueella. Taulukon 1 mukaisesti Vaasan sairaanhoitopiirillä puolestaan havaittiin 10 %, Varsinais-Suomessa 8 %, Pohjois-Pohjanmaalla 7 % ja Pirkanmaalla 6 % tapauksista. Tartuntoja havaittiin myös Etelä-Savon (5 %), Keski-Suomen (5 %), Lappin (4 %), Kanta-Hämeen (3 %), Pohjois-Savon (2 %) ja Etelä-Karjalan (2 %) urheiluseuroissa. Ainoastaan Kymenlaakson, Itä-Savon, Keski-Pohjanmaan ja Länsi-Pohjan urheiluseurat eivät raportoineet tässä kyselyssä karanteeniin johtaneita tilanteita. Jatkossa tuloksia tullaan vertaamaan sairaanhoitopiireissä kertyvään tietoon.

Taulukko 1. Karanteenitapaukset urheiluseuroissa sairaanhoitopiirialueittain

Sairaanhoitopiiri	Sairaanhoitopiirin asukasluku (Kuntaliitto 2020)	Karanteenitapaukset	Osuus kokonaismäärästä
Helsinki ja Uusimaa	1 667 203	66	43 %
Vaasa	169 684	16	10 %
Varsinais-Suomi	481 478	12	8 %
Pohjois-Pohjanmaa	409 418	10	7 %
Pirkanmaa	535 044	9	6 %
Etelä-Savo	100 226	7	5 %
Keski-Suomi	252 676	7	5 %
Lappi	117 350	6	4 %
Kanta-Häme	171 364	5	3 %
Etelä-Karjala	128 756	3	2 %
Pohjois-Savo	245 602	3	2 %
Päijät-Häme	211 215	2	1 %
Etelä-Pohjanmaa	194 316	2	1 %
Satakunta	218 624	2	1 %
Ahvenanmaa	29 789	1	1 %
Pohjois-Karjala	165 569	1	1 %
Kymenlaakso	166 623	0	0 %
Itä-Savo	41 060	0	0 %
Keski-Pohjanmaa	77 689	0	0 %
Kainuu	73 061	0	0 %
Länsi-Pohja	61 172	0	0 %
Kaikki	5 517 919	152	100 %

Kun tapausten määrää tarkasteltiin sairaanhoitopiirin asukaslukuun suhteutettuna, havaittiin, että Vaasan sairaanhoitopiirillä on urheiluseuroissa tapahtunut eniten karanteenitoimenpiteitä: osuus kokonaismäärästä on 20 % (Kuvio 6). Toiseksi eniten tapauksia on ollut Etelä-Savon sairaanhoitopiirin urheiluseuroissa (15 %) ja kolmanneksi eniten Lapissa (11 %). Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirillä on asukaslukuun suhteutettuna ollut 8 % urheiluseurojen karanteeniin johtaneista tilanteista.

Kuvio 6. Sairaanhoitopiirin urheiluseuroissa olleet karanteenitapaukset asukaslukuun suhteutettuna.

Karanteenitoimenpiteitä kohdanneet urheilulajit

Tartunnan tai altistumisen vuoksi karanteenitoimenpiteitä oli tehty kaiken kaikkiaan yli 30:ssa eri urheilulajissa. Kamppailulajien, voimistelulajien, ampumalajien ja joukkue- ja taitoluistelulajien yhdistämisen jälkeen tarkastelussa oli 29 lajia. Lajit, joista saatiin alle 10 vastausta, on määritelty muut lajit –kategorian alle (Liite). Kamppailulajien, salibandyn, jalkapallon, ratsastuksen ja voimistelun seurat vastasivat kyselyyn eniten. Vastanneista seuroista suurimmat, yli 30 000 urheilijaa käsittävät, lajit olivat golf, voimistelu, jalkapallo, salibandy, kamppailulajit, jääkiekko ja hiihtolajit. Cheerleadingissa (5/29), jääkiekossa (22/130), futsalissa (3/22) ja jalkapallossa (23/227) raportoitiin suhteessa eniten tartuntoja. Urheilussa tapahtuneita altistumisia oli suhteessa eniten cheerleadingissa (5/29), jääkiekossa (21/130), jalkapallossa (22/227) ja koripallossa (8/87). Muut lajit –kategorian lajeissa raportoitiin suhteessa paljon altistuksia ja tartuntoja, mutta pienen vastausmäärän vuoksi tulokset eivät ole vertailukelpoisia.

Joukkuelajien vertailussa muun muassa salibandy, koripallo, cheerleading ja futsal olivat lajeja, joissa altistumisia oli tapahtunut enemmän harjoituksissa (muu), kun taas jalkapallossa ja lentopallossa altistumisia oli tapahtunut enemmän kilpailutilanteissa. Yksilölajeja tarkastellessa esimerkiksi kamppailulajeissa altistumisia tapahtui huomattavasti enemmän harjoituksissa (muu).

Jatkotartuntoja raportoitiin vain viidessä eri lajissa, joista jääkiekossa ja jalkapallossa jatkotartuntoja raportoitiin eniten. Yksilölajeista vain kamppailulajeissa raportoitiin jatkotartuntoja. On kuitenkin hyvä huomioida, että kaikki mahdolliset jatkotartunnat eivät välttämättä ole tulleet tietoon urheiluseuroissa.

Johtopäätökset

Urheilun seuratoimintaan osallistuu yli miljoona suomalaista. Pelkästään jääkiekko-otteluita järjestetään vuosittain 40 000. Kyselyyn vastasi arviolta puolet urheiluseuroista, joille kysely lähetettiin. Urheilijoita vastanneissa seuroissa oli noin 600 000 ja toimihenkilöitä 60 000.

Altistumistilanteet ja karanteenitoimenpiteet ovat olleet harvinaisia urheilun kokonaisuuteen nähden. Altistumis- ja tartuntatilanteet koskettivat 4,4 % vastanneista seuroista. Kaiken kaikkiaan 0,4 % vastanneiden seurojen urheilijoista oli asetettu karanteeniin. Aikuisten urheilutoiminnassa tavattiin lasten- ja nuorten urheilua enemmän karanteenitoimenpiteisiin johtaneita altistumisia tai tartuntoja. Aikuisten urheilutoiminnassa suurin osa karanteenitoimenpiteisiin johtaneista altistumisista tai tartunnoista oli tapahtunut harrasteurheilun parissa. Joukkuelajien ja sisälajien keskuudessa karanteenitoimenpiteisiin johtaneet tilanteet olivat yleisempiä kuin yksilölajien ja ulkolajien keskuudessa. Jatkotartuntoja urheilussa altistuneilla havaittiin 3,4 prosentilla. Jatkotartuntaprosentti oli matalampi lapsilla ja nuorilla (2,8 %), kuin aikuisilla (4,6 %). Tämä on hieman enemmän kuin kouluissa, joissa THL:n tietojen mukaan altistuneista on sairastunut noin yksi prosentti. On kuitenkin huomioitava, että tämä luku on vain suuntaa antava, sillä kaikki jatkotartunnat eivät välttämättä ole urheiluseurojen tiedossa. Lisää selvityksiä tarvitaan.

Suomalainen urheilu ja urheiluseurat ovat esimerkillisellä toiminnallaan pyrkineet rajoittamaan ihmisten välisiä kontakteja turvaten mahdollisuuden harrastaa liikuntaa ja urheilua sekä harjoittaa elinkeinoa. Urheiluseurat ovat ottaneet käyttöön lukuisia eri tapoja estää koronavirustartuntoja. Käsihygieniää on tehostettu, maskien käyttöä vaadittu, pukuhuoneita suljettu, ja lievistäkin flunssan oireista on tullut este osallistua harjoituksiin. Organisoidussa urheilussa on pyritty reagoimaan oire- ja tartuntatilanteisiin nopeasti kehottamalla altistuneita karanteeniin jo ennen viranomaisen yhteydenottoa. Urheilun seuratoiminnassa merkittävä määrä ihmisiä kuitenkin kohtaa toisiaan. Osassa urheilulajeista ajautetaan väistämättä lähikontaktiin lajin luonteen vuoksi. Maskin käyttö ei urheilusuorituksen aikana ole mahdollista. Kumuloituvat lähikontaktiaika ja kiihtyneen ventilaation vuoksi tapahtuva runsas aerosoli-altistuminen lisäävät tartunnan todennäköisyyttä kontaktilajeissa. Henkilökontaktien suuri määrä tekee tartunnan jäljitystyöstä hyvin haastavaa. Harrastustoiminnan rajoittamisella koronavirusepidemian leviämisvaiheessa pyritäänkin mahdollistamaan tartuntaketjujen jäljitys ja estämään taudin leviäminen.

Koronavirusepidemian aikana voi ja kannattaa kuitenkin harrastaa urheilua ja liikuntaa. Liikunta-aktiivisuus on fyysisen ja psyykkisen hyvinvoinnin peruspilari. Liikkumaan opitaan ja kasvetaan. Siksi sen rajoittaminen on erityisen haitallista lapsilla ja nuorilla. Myös aikuisilla ja iäkkäillä mieluisan ja tutun liikuntaharrastuksen rajoittaminen voi aiheuttaa pitkäaikaista haittaa hyvinvoinnille. Haastavassa epidemiatilanteessa urheiluseurojen työ vastuullisen käyttäytymisen edistäjinä ja terveysturvallisen liikuntaharrastusten mahdollistajina on yhteiskunnallisesti merkittävää.

Tämä selvitys toteutettiin nopealla aikataululla ja vastausten määrä oli erinomainen. Selvitys antaa kattavan kuvan karanteenitoimenpiteisiin johtaneista altistumis- ja tartuntatilanteista urheilun seuratoiminnassa koronavirusepidemian aikana marraskuuhun 2020 mennessä. Vaikka seuroilta kerätyllä aineistolla on puutteensa, se näyttää vertautuvan hyvin sairaanhoitopiirien tietoon tartuntaketjuista. Tartuntariskin ymmärtämiseksi työtä jatketaan analysoimalla urheilussa tapahtuneet koronavirusaltistumiset ja jatkotartunnat sairaanhoitopiirien aineistoa hyödyntäen. Kun viranomaiset arvioivat epidemiatilanteessa harrastustoiminnan keskeyttämisen hyödyt suuremmiksi kuin sen aiheuttamat haitat, tämä selvitys tukee urheilun kokoontumisrajoitusten kohdentamista aikuisten harrastustoiminnan sisäjoukkuelajeihin.

Liite

Taulukossa on esitetty altistumisia ja karanteeneja (eristyksiä) ilmoittaneiden seurojen määrät ja ikäjakaumat ja kuinka montaa henkilöä karanteenit ja tartunnat ovat koskeneet.

Laji	Vas- tanneet seurat	Urheilijamäärä vastanneissa seuroissa	Toimihen- kilömäärä vastanneissa seuroissa	Seurat, joissa tartunta (%)	Seurat, joissa urheilussa tapahtunut altistus (%)	Altistukset			Jatkotar- tunnat	Vastenneiden seurojen määrä, joissa altistus tai tartunta	Ikäjakauma			Karanteeniin henkilöitä			Tartuntoja tartuntaryypässä		
						Kilpailuti- lanteessa	Yleisössä	Muu			Lapset (<12v)	Juniorit (12-20v)	Aikuiset (>20v)	Valmentajat	Urheilijat	Muut toimi- henkilöt	Valmentajat	Urheilijat	Muut toimi- henkilöt
Kamppailulajit	338	37336	2636	10 (3,0)	13 (3,8)	1	1	14	1	17	0	5	11	14	82	4	0	2	0
Tanssi	32	3240	578	1 (3,1)	1 (3,1)	0	0	1	0	1	0	0	1	2	7	0	0	0	0
Voimistelu	160	72597	4264	3 (1,9)	3 (1,9)	2	0	3	0	5	3	1	0	8	61	0	0	0	0
Cheerleading	29	13098	999	5 (17,2)	5 (17,2)	0	0	5	0	6	2	2	1	15	140	0	0	0	0
Shakki	34	2168	114	2 (5,9)	0 (0)	0	0	2	0	2	0	0	2	0	1	0	0	0	0
Ammunta	65	7057	458	1 (1,5)	1 (1,5)	1	0	0	0	1	0	0	1	0	6	0	0	0	0
Golf	72	74669	531	1 (1,4)	0 (0)	1	0	0	0	1	0	0	1	0	2	0	0	0	0
Yleisurheilu	53	6462	792	0 (0)	1 (1,9)	-	-	-	0	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hiihtolajit	90	32459	1741	1 (1,1)	0 (0)	0	0	2	0	2	0	1	1	0	4	2	0	0	0
Joukkue- ja taito- luist.	40	7913	738	3 (7,5)	3 (7,5)	0	0	3	0	4	0	2	0	8	64	0	0	0	0
Purjehdus	24	4356	165	1 (4,2)	1 (4,2)	1	0	0	0	1	0	1	0	1	4	0	0	0	0
Uimalajit	71	20770	1437	1 (1,4)	1 (1,4)	0	0	1	0	1	0	0	1	0	4	0	0	0	0
Keilailu	38	4603	343	1 (2,6)	1 (2,6)	1	0	0	0	1	0	0	1	0	4	0	0	0	0
Ratsastus	191	19196	2098	1 (0,5)	2 (1,0)	0	1	1	0	2	0	1	0	1	6	11	0	0	0
Lentopallo	139	10725	1858	0 (0)	2 (1,4)	2	1	0	0	2	0	0	2	3	22	11	0	0	0
Pesäpallo	62	7758	1374	0 (0)	1 (1,6)	0	0	1	0	1	0	0	0	0	3	0	0	0	0
Sulkapallo	20	3325	138	1 (5,0)	1 (5,0)	1	0	0	0	1	0	0	1	1	5	0	0	0	0
Am. jalkapallo	20	1586	313	1 (5,0)	1 (5,0)	0	0	1	0	1	0	0	1	0	5	0	0	0	0
Ringette	16	4305	858	1 (6,3)	1 (6,3)	0	0	1	0	2	1	1	0	6	40	2	0	0	0
Koripallo	87	14615	1137	8 (9,2)	8 (9,2)	4	1	6	2	10	3	2	5	13	135	2	3	12	0
Jääkiekko	130	32857	6556	22 (16,9)	21 (16,2)	15	0	15	7	26	3	15	8	56	560	48	5	28	4
Salibandy	282	40522	6043	18 (6,4)	21 (7,4)	10	0	14	3	27	2	5	18	45	512	24	0	9	0
Kaukopallo	27	896	85	1 (3,7)	2 (7,4)	0	0	2	0	2	0	0	2	0	18	0	0	0	0
Käsipallo	24	3771	580	2 (8,3)	2 (8,3)	1	0	1	0	2	0	2	0	0	23	2	0	0	0
Jalkapallo	227	65149	9100	23 (10,1)	22 (9,7)	15	1	11	2	29	4	13	11	38	389	25	1	20	4
Futsal	22	1230	132	3 (13,6)	1 (4,5)	0	0	2	0	3	0	0	3	3	20	1	0	0	0
Muut lajit*	17	1353	230	4 (23,5)	2 (11,7)	0	0	4	0	4	0	1	3	3	28	3	0	0	0

*Muut lajit -kategoria sisältää lajit, joissa alle 10 seuraa vastasi kyselyyn: Jääpallo (9 vastaajaa), pöytätennis (7), ja laskuvarjohyppy (1).

Lähteet

Koronavirustartuntojen kasvu näyttää taittuneen – nopeat käänneet epidemiatilanteessa mahdollisia. 29.10.2020. Sosiaali- ja terveysministeriö. <https://stm.fi/-/koronavirustartuntojen-kasvu-nayttaa-taittuneen-nopeat-kaanteet-epidemiatilanteessa-mahdollisia> (viitattu 23.11.2020).

Koronariskin vähentäminen vapaa-ajan liikunnassa ja muussa harrastustoiminnassa. 31.10.2020. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. <https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/ajankohtaista/ajankohdasta-koronaviruksesta-covid-19/tarttuminen-ja-suojautuminen-koronavirus/koronariskin-vahentaminen-vapaa-ajan-liikunnassa-ja-muussa-harrastustoiminnassa> (viitattu 23.11.2020).

Sairaanhoitopiirit 2020. Kuntaliitto. https://www.kuntaliitto.fi/sites/default/files/media/file/Kartta_Ervat_Sairaanhoitopiirit2020_0.pdf (viitattu 5.11.2020).

STM:n ja THL:n tilannekatsaus koronavirustilanteesta. 19.11.2020. Valtioneuvosto. <https://stm.fi/documents/1271139/46232763/STM+THL+COVID-19+tilannekatsaus+19.11.2020.pdf/29b12593-b6ec-cbbb-0600-80dee89b59a0/STM+THL+COVID-19+tilannekatsaus+19.11.2020.pdf?t=1605771010067> (viitattu 23.11.2020).

KIHUn julkaisusarja, nro 78

ISBN 978-952-7290-22-4 (verkkojulkaisu)

ISSN 2489-8317 (verkkojulkaisu)